

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbíрка map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
 2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

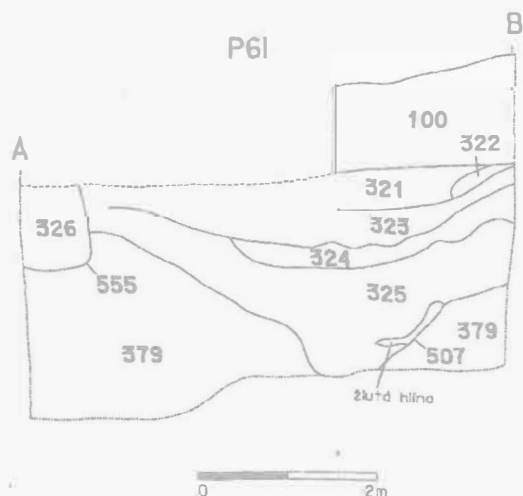
AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

srubové. Příkop zjevně směřoval do nápadného, dnes hospodářskými objekty zastavěného koutu (jižně parcel 191, 192). Parcelní hranice zde asi respektovaly průběh příkopu. Je možné, že směřoval dále na severovýchod k mlýnskému náhonu. Pouze v profilech P2-P4 se při dně objevily fluvialní uložení, svědčící o občasném průtoku vodních přívalů. Normálně však byl příkop suchý a jeho dno se svažovalo shodně s poklesem svahu.

Na křižovatce Prusinovského a Krakovské ulice u božích muk, na východním okraji plochy byly zachyceny dva hroby (č. 800, 801 a jámy 563, 550-571). Šlo o součást pohřebiště, při výzkumu v roce 1994 datovaného pomocí mincí do 16. století (Kos 1995). Jde pravděpodobně o nekatolický hřbitov z doby před protireformací, jejíž nástup začal za olomouckého biskupa Stanislava Pavlovského a jeho nástupců ve druhé polovině 16. století.

Součástí areálu městečka bylo i množství novodobých jam, zasypaných v pokročilém 19. století (č. 508-510, 516-518, 521, 522, 523, 539, 541-549, 553-555, 561, 564, 565, 458, 569). Většinou se nacházely severně pravěkého areálu podél linie stodol (profily P1, P5-9, P16, P19, P21, P22). V různých řezech jich bylo identifikováno asi 28. Při podrobnějším srovnání však lze některé ztotožnit. Převážně šlo zřejmě o hliníky k těžbě hlíny, poslední mohly být zasypány po vzniku první tovární cihelny Václava Špondra na sklonku 19. století. Uložení ve velké mísovité jámě č. 516 nevyklučují, že zde stála voda. Některé jámy poskytly zajímavé soubory keramiky z 19. století.

Rudolf Procházka, Archaia Brno

Obr. 10. Profil P61 s pozdně středověkým příkopem 507.
Profil P61 mit dem spätmittelalterlichen Graben Nr. 507.

Prameny:

Kos, P. 1995: Modřice – kanalizace, NZ ÚAPP Brno, č.j. 93/95.

Procházka, R. 1999a: Modřice - bytový dům u kostela, NZ Archaia, pracoviště Brno, č.j. 22/99.

Procházka, R. 1999b: Modřice - „Za humny“, římské sídliště, NZ Archaia, pracoviště Brno, č.j. 24/99.

Resumé:

Modřice (Bez. Brno), Prusinovského Str., Parzelle Nr. 2025/13. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung, Rettungsgrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Mokrý, okr. Brno-venkov)

Mokrý-lom VII, „Spálená seč“. Středověk. Vápenická pec. Záchraný výzkum.

Záchraný archeologický výzkum, který se uskutečnil v roce 2000 v areálu dobývacího prostoru ložiska Mokrý, umožnil na Spálené seči (ZM ČR 1:10 000 list 24-41-17, 125 mm od Z s.č. a 35 mm od J s.č.) poznání další části středověké vápenické pece. Zatímco ložský výzkum (Kos 2000; 2000a; 2000b; 2000c) se soustředil do prostoru pece a v menší míře i předpecí, v roce 2000 se podařilo kompletně odkrýt všech 5 tahových kanálů a asi 90% celkové rozlohy předpecního manipulačního prostoru. Fragmenty strašíc i nově nalezených keramických nádob bylo možné, po konzultaci s Jiřím a Davidem Mertovými, zařadit již do 13. století. Nálezy keramiky pochází především ze záspy obslužné části pece.

Vápenický objekt má přímé obdoby např. v nálezech při obřanském hradě na SV okraji Brna. Výrobní zařízení lze zařadit mezi největší svého druhu, neboť celková kapacita vypalovacího prostoru dosahovala 42 m³. Tak velké množství vápna nebylo jistě určeno pro místní spotřebu, ale pro stavební účely spojené s přestavbou města Brna, kde ve 13. století pozvolna nahrazuje zděná architektura dřevěnou.

Petr Kos, ÚAPP Brno

Literatura:

Kos, P. 2000: Doklady vápenických objektů u Mokrý v jižní části Moravského krasu, *Archeologia technica* 11, in: Zkoumání výrobních objektů a technologií archeologickými metodami, Sborník ze semináře 1999, Brno, 75-87.

Kos, P. 2000a: Mokrý-Horákov (k.ú. Mokrý, okr. Brno-venkov), Mokrý-lom VII, PV 2000, Brno, 172-173.

Kos, P.2000b: Mokrá 2000, Mokrá-lom VII, NZ ÚAPP Brno, č.j. 33/01.

Kos, P. 2000c: Nález středověké vápenické pece u Mokré v jižní části Moravského krasu, Estavela, roč. II, č. 4, 10-12.

Resumé:

Mokrá-Horákov (Kataster Mokrá, Bez. Brno-venkov), Mokrá-lom VII, „Spálená seč“. Mittelalter (13. Jh.). Kalkofen. Rettungsgrabung.

MORAVSKÝ KRUMLOV (okr. Znojmo)

Intravilán města, Zámecká ulice č. 17. Novověk. Město. Záchranný výzkum.

V září-listopadu 2000 byl proveden záchranný archeologický výzkum v Moravském Krumlově při zrušení pěti septiků a jejich napojení na trasu kanalizace. Byla sledována řada liniových výkopů na nám. T.G.M. 49 a 344, Smetanově ul. 167, Palackého ul. 137 a Zámecké ul. 17. Na trase posledně jmenované akce byla z různých úrovní druhotně přemístěných vrstev a navážek získána menší sbírka nálezů. Část souboru tvoří zlomky keramických nádob, kachlů se zoomorfními, vegetativními a geometrickými motivy, 2 dýmky a kamenná koule do střelné zbraně, které lze zařadit do průběhu 16. století. Při čištění starého septiku byla získána další část kolekce nálezů, kterou tvoří 6 celých či rekonstruovaných krajáčů a hrnků z přelomu 19./20. století.

Zdeněk Čizmář, ÚAPP Brno

Resumé:

Moravský Krumlov (Bez. Znojmo), Intravillan der Gemeinde, Zámecká Str. 17. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

MORAVSKÝ PÍSEK (okr. Hodonín)

Baráky ul. Novověk. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Při zemních pracích spojených s ukládkou kanalizačního vedení byly na jaře roku 2000 objeveny doklady existence novověkého pohřebiště. Místo nálezů je určeno souřadnicemi Z:J 475 mm: 8 mm na mapě č. 34-22-10 v měřítku 1 : 10 000.

Místo nálezů se nachází ve staré části obce Moravský Písek. Zemní práce probíhaly v tekutých písčích. Předchozími zemními aktivitami tj. pokládkou plynového a vodovodního potrubí byl prostor ulice o šířce 3,00 m velmi silně narušen. Vzhledem k uvedenému stavu terénní situace se podařilo zachránit pouze dva silně poškozené kostrové hroby (H1/2000, H2/2000). O existenci dalších hrobů svědčí časté nálezy roztroušených lidských kostí.

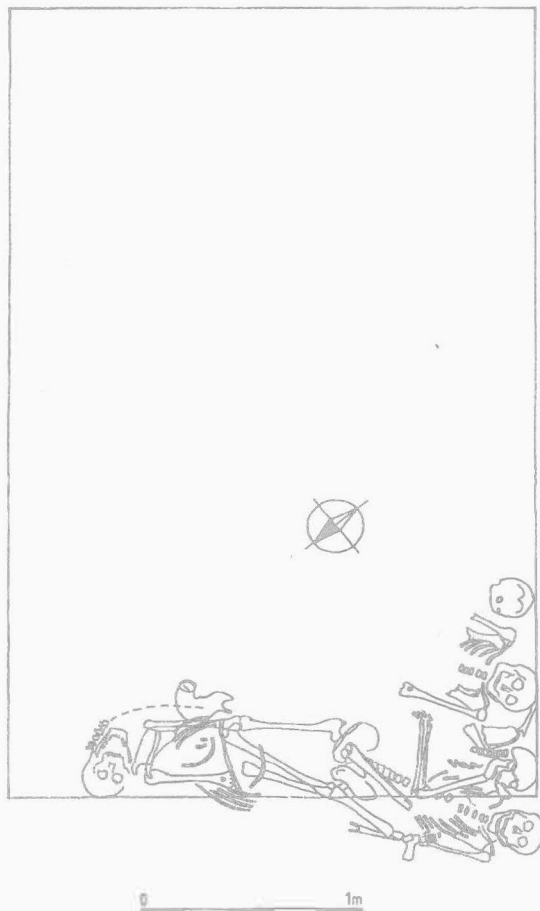
Hrob H1/2000 byl tvořen pouze kraniálním skeletem, z hrobu H2/2000 se dochovala pouze lebka s horní polovinou trupu (absence pánve a dolních končetin). Oba hroby zahloubené do žlutého písčitého podloží byly zaplněny tmavě hnědým zásypem makroskopicky srovnatelným s nadložím.

Časové určení nalezených hrobů je velmi problematické, a to pro naprostou absenci doprovodných předmětů. Jediným vodítkem je poloha horních končetin u hrobu číslo H2/2000. Chronologickou analogií je pohřebiště ve Veselí nad Moravou vročené do 17. století. Tady byla zjištěna velmi podobná pozice horních končetin.

Pavel Šůtora, Masarykovo muzeum v Hodoníně

Resumé:

Moravský Písek (Bez. Hodonín), Baráky Str. Neuzeit (17. Jh.). Gräberfeld. Rettungsgrabung.

Obr. 11. Nikolčice-Nový dvůr. Půdorys zachyceného hromadného hrobu ze závěru 2. světové války. Grundriß des Massengrabes aus dem II. Weltkrieg.